

Yükseköğretimde uluslararasılaşma

Prof. Dr. Zekeriya Aktürk

1968 yılında Trabzon'da doğdu. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi (1991). 1998 yılında Sağlık Bakanlığı Haydarpaşa Eğitim Hastanesi'nde aile hekimliği uzmanlık eğitimini tamamladı. 1999-2006 yılları arasında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde, 2006-2009 arasında Suudi Arabistan Sağlık Bakanlığı'nda görev yaptı. 2009 yılından beri Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Başkanlığı'ni ve 2013 yılından beri Eczacılık Fakültesi Dekanlığı görevini yürütmektedir.

Dünya yaşlanıp ömrünün sonuna yaklaştıkça zaman hızlanmaya ve mesafeler kısalmaya başladı. Belki bunun da yansımalarından biri olarak karşımıza "uluslararasılaşma" diye bir terim çıktı. Bu makalede yükseköğretim çerçevesinde uluslararasılaşma teriminin tartışılması ve neden uluslararasılaşmak gerektiğinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Uluslararasılaşma terimi

Uluslararasılaşma terimi Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlük aramasında "*Sömürgeci imparatorluklar çağından beri bilinen bir olgu olup iktisadi etkinliklerin ülke sınırlarını aşan coğrafi yayılımı*" olarak tanımlanmaktadır.⁽¹⁾

Günümüzde hayatın tüm alanlarında uluslararası etkileri görmek mümkündür. İsterseniz dış macununuzun markasına bakın. Veya şampuanınızın... Cep telefonunuz da uluslararası bir firma tarafından üretilmiş ve uluslararası standartlarda çalışmaktadır. (Şekil 1). Uluslararası standartların, anlaşmaların, şirketlerin hayatımızı çevrelediği bu ortamda adaptasyon sağlamak kaçınılmazdır. Aksi halde doğal seleksiyon kaçınılmaz olacaktır.

Bu girişten sonra şunu belirtmek gerekir ki, hekim olarak her ne kadar

henüz Türkiye'de iş garantimiz olsa da bu durumun aynı şekilde devam etmeyeceğini öngörmek zor değildir. Pek yakında Türkiye'de hekim sayısının ihtiyaçtan fazla olacağı ve hekimlerin de uluslararası rekabete maruz kalacağı tahmin edilmektedir.⁽²⁾ Hekim fazlası oluşmasının yanında yabancı hekim çalıştırılması da gündemdedir.⁽³⁾

Batılı üniversitelere bakıldığında yabancı ülkelerde irtibat ofislerinin olduğu, öğrencilerini yurt dışında eğitime gönderdikleri, hatta uluslararasılaşmak amacıyla ofisler kurdukları dikkati çekmektedir. Örneğin Indiana Üniversitesi Müfredat ve Kampüsün Uluslararasılaştırılması Enstitüsü⁽⁴⁾ aracılığıyla çalışmalar yapmakta, kongreler düzenlemektedir.

Bazı ülkelerde uluslararası öğrenci sayıları

ABD'de 1950'li yıllardan beri uluslararası öğrenci sayıları giderek artmış ve 600 binin üzerine çıkmıştır (Grafik 1).⁽⁵⁾

ABD'de ayrıca öğrenci vizelerinin de yıllar içerisinde reddedilme oranlarının düştüğü dikkati çekmektedir (Tablo 1).⁽⁶⁾

Diğer gelişmiş ülkelerde durum pek de farklı değildir. İngiltere'de 425 bin 265,⁽⁷⁾ Hollanda'da 87 bin 100,⁽⁸⁾ Japonya'da ise 118 bin 498⁽⁹⁾ uluslararası öğrencinin eğitim gördüğü bildirilmiştir. Türkiye'de

ise uluslararası öğrenci sayıları son yıllarda artış göstermeye başlamıştır. 2010 yılında Türkiye'de ancak 17 bin 000 civarında uluslararası öğrenci vardı.⁽¹⁰⁾ Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Yusuf Ziya Özcan'ın bu rakamı bir sene içerisinde iki katına çıkarma hedefi koymasının ardından Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı 2012 yılında 26 bine⁽¹¹⁾ ulaştı; 2013 yılında ise Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya bu sayının 45 bine ulaştığını bildirdi.⁽¹²⁾

Uluslararasılaşma, anlaşmalar ve değişim programları

Aslında Türkiye'yi uluslararasılaşmaya yönlendiren olaylar eskilere dayanmaktadır. Daha 2001 yılında Türkiye'nin Bologna Sürecine üye olmasıyla Avrupa Birliği'nde ortak bir yükseköğretim alanı oluşturma planının bir parçası olmayı kabul etmiştir.⁽¹³⁾ Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin (Türk Keneşi) Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Cumhurbaşkanları tarafından 2009 yılında kurulmasıyla Türkiye'nin bu konudaki vizyonunun daha da genişlediği dikkati çekmektedir.

ERAMSUS değişim programının 1995 yılında,⁽¹⁴⁾ Farabi değişim programının 2009 yılında,⁽¹⁵⁾ Mevlana değişim programının ise 2013 yılında⁽¹⁶⁾ devreye girmesiyle Türk öğrenci ve öğretim elemanlarının yurt içi ve dışındaki değişim imkânları iyice artmıştır.

Atatürk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hikmet Koçak ve Nebraska Üniversitesi Rektörü James B. Milliken, Atatürk Üniversitesi'nin kuruluşunda çekilen fotoğrafı birlikte tutuyor.

Ulusal ve uluslararası değişim programları dışında öğrenci ve öğretim elemanı değişimini sağlayan başka imkânlar da söz konusudur. Bu açıdan Atatürk Üniversitesi'nde 2013-2014 eğitim-öğretim döneminde İngilizce tıp eğitimine katkı vermek üzere bir proje çerçevesinde davet edilen 12 öğretim üyesi örnek gösterilebilir.⁽¹⁷⁾

Bir vizyon olarak uluslararasılaşma

Uluslararasılaşma aynı zamanda bir vizyonun gereğidir. 1962 yılında Nebraska Üniversitesi'nden gelip Atatürk Üniversitesi'nin kuruluşunda yıllarca imkânsızlıklar içerisinde çalışması (Resim) ve aynı dönemde başka ABD üniversitelerinin Hindistan, Afganistan, Pakistan gibi ülkelerde benzer kuruculuk görevleri üstlenmeleri büyük bir vizyonun gereklidir. Şunu da belirtmem gerekir ki, bu konuda sadece devlet organlarının değil sivil inisiyatiflerin de rol alarak yol gösterici ve katkı sağlayıcı çalışmalarda bulunması gereklidir.

Sonuç

Uluslararasılaşmanın Türk hekimleri üzerindeki etkisinin giderek daha fazla hissedileceğini bekleyebiliriz. Bu süreçte en önemli soru; hekimlerimizin, üniversitelerimizin ve yöneticilerimizin bu sürece ayak uydurup uyduramayacağı olacaktır. Sonuç olarak uluslararasılaşmanın Türk hekimler üzerinde olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu söyleyebiliriz. Olumsuz etkilerden korunmanın yolunun ancak uluslararasılaşmak ve rekabet edebilirlikle mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle daha tıp eğitiminin başlarında öğrencilerin uluslararası arenada çalışacak donanımda yetiştirilmeleri ve mezuniyet sonrasında da hekimlerin

uluslararası özelliklerinin artırılmasına yönelik çalışma ve teşviklerin yapılması önem arz etmektedir.

Kaynaklar

- 1) Büyük Türkçe Sözlük: Türk Dil Kurumu; [24.04.2014]. Available from: http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.536255aa548473.63384900.
- 2) Aktürk Z, Işık M. The Need for Medical Doctors in Turkey: A Projection Plan from 2013 to 2033 with Emphasis to Family Medicine. *Euras J Fam Med.* 2013;2(1):33-6.
- 3) Kocabıyık Z. Müezzinoğlu: Bazı branşlarda kamuda yabancı doktor düşünüyoruz: *Medimagazin*; [24.04.2014]. Available from: <http://www.medimagazin.com.tr/ana-sayfa/guncel/tr-muezzinoğlu-bazı-branşlarda-kamuda-yabancı-doktor-dusunuyoruz-1-11-55788.html>. (Erişim tarihi: 12.05.2014)
- 4) Institute for Curriculum and Campus Internationalization (ICCI): Indiana University; [24.04.2014]. Available from: <http://www.indiana.edu/~global/icc/>.
- 5) Publications and Reports: Institute of International Education; [24.04.2014]. Available from: <http://www.opendoors.iienetwork.org/>. (Erişim tarihi: 12.05.2014)
- 6) Vaughan JM. International Students and Visiting Scholars: Trends, Barriers, and Implications for American Universities and U.S. Foreign Policy: Center for Immigration Studies; [14.04.2014]. Available from: http://www.globalsecurity.org/military/library/congress/2007_hr/070629-vaughan.htm. (Erişim tarihi: 12.05.2014)
- 7) International student statistics: UK higher education UK Council for International Student Affairs; [15.04.2014]. Available from: <http://www.uk-cisa.org.uk/Info-for-universities-colleges-schools/Policy-research--statistics/Research--statistics/International-students-in-UK-HE/> - International-%28non-UK%29-students-in-UK-HE-in-2012-13. (Erişim tarihi: 12.05.2014)
- 8) International students in The Netherlands, the stats: EUROGATES Live and Study in Holland; [14.04.2014]. Available from: http://www.eurogates.nl/en_study_abroad_education_in_holland_netherlands/. (Erişim tarihi: 12.05.2014)
- 9) International Students in Japan 2007: Japan Stu-

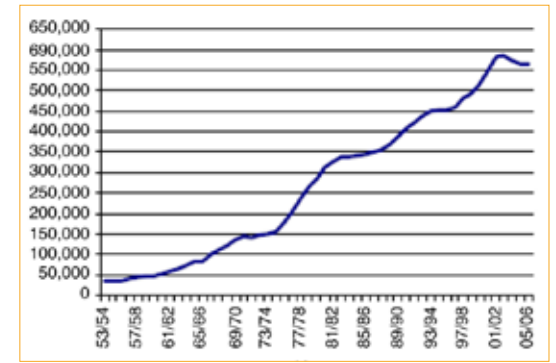
Şekil 1: Uluslararasılaşma ve ilişkili faktörler

Tablo 1: ABD'de öğrenci vizelerinin yıllar içerisindeki reddedilme oranları (%).

	2003	2004	2005
F-1	22.0	20.5	17.6
J-1	7.1	7.0	5.4
M-1	9.6	10.0	8.9

Grafik 1: ABD'de yıllar içerisinde öğrenci sayıları

dent Services Organization; [14.04.2014]. Available from: http://www.jasso.go.jp/statistics/intl_student/data07_e.html. (Erişim tarihi: 12.05.2014)

10) CİHAN. YÖK Başkanı, rektörlerden tüm eğitim fuarlarına katılmalarını istedi. *Zaman Gazetesi.* 10.06.2010.

11) Özay Y. Yabancı öğrenci sayısı artıyor. *Sabah Gazetesi.* 22.02.2012.

12) Çetinsaya G. Uluslararasılaşma Toplantısı: Yükseköğretim Kurulu; <http://www.yok.gov.tr/web/guest/uluslararasılaşma-toplantisi>. (Erişim tarihi: 19.09.2013)

13) Bologna Süreci: Yükseköğretim Kurulu, <http://bologna.yok.gov.tr/>. (Erişim tarihi: 14.04.2014)

14) Erasmus+ Erasmus Programı: Ulusal Ajans; <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/erasmus-program%C4%B1>. (Erişim tarihi: 11.05.2014)

15) Farabi Değişim Programı: Yükseköğretim Kurulu, <http://www.yok.gov.tr/web/farabi/anasayfa>. (Erişim tarihi: 11.05.2014)

16) Mevlana Değişim Programı: Yükseköğretim Kurulu, <http://www.yok.gov.tr/web/mevlana>. (Erişim tarihi: 11.05.2014)

17) Ziyaretçi Profesörlerimiz Geldi (Visiting Professors at Duty): Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD http://aile.atauni.edu.tr/duyurular/2013_3/index.html - VisitingProf. (Erişim tarihi: 11.05.2014)